

Petovahingot

Lammasloilla sattuu vuosittain joitakin suurpetovahinkoja. Petojen varalta voi kuitenkin suojautua.

Suomessa esiintyvät maasuurpedot

Tekstin kirjoittanut Jenni Parviainen, Agrologiopiskelija JAMK.

Suomessa maasuurpedoiksi luokitellaan ilves, susi, karhu ja ahma. Petojen tarkoitus on pitää suurien kasvisyöjänisäkkäiden määrä tasapainossa. Kuitenkin ihmisasutuksen yleistyessä ja suurpetojen elinalueiden pienentyessä sekä suurpetojen määrän lisääntyessä kohtaamisia niiden kanssa sattuu useammin ja saaliiksi joutuu myös kotieläimiä kuten lampaita. Tämän vuoksi on hyvä lampureinakin tietää, miten voi tunnistaa onko oma lauma joutunut suurpedon hyökkäyksen kohteeksi ja kuinka pedoilta voidaan suojautua.

Kuinka tunnistaa petovahinko

Tärkeimpänä on päivittäinen havainnointi. Kun tarkistat lammaslaumasi päivittäin voit havaita nopeasti, mikäli laumasi käyttäytyy omituisesti tai sieltä löytyy jotain yllättävää. Lampaan hyvinvointi ja olosuhteet on eläinsuojeluasetuksen mukaan tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarpeen mukaan useamminkin. Päivittäinen tarkistus on paras tapa havainnoida lauman ja eläinten hyvinvointia. Kaikkiin maisemanhoitokohteisiin ei ole helppoa päästä tarkistamaan lampaiden vointia, mutta se on kuitenkin hyvin tärkeä keino, jolla voidaan havaita kaikki normaalia poikkeavat asiat laumassa.

Terve ja hyvinvoiva lammas on ympäristöönsä seuraava ja utelias. Se seisoo suurin jaloin, pää koholla ja selkä suorana. Terveen lampaan katse on kirkas ja valpas ja korvat liikkuvat äänien ja katseen suuntaan. Sen nenä ja silmät ovat kuivat. Lammas syö ja juo sekä märehtii normaalisti. Uloste terveellä lampaalla on papanaa. Lammas on myös hyvin vahvasti laumaeläin ja se ei poistu kovinkaan kauas laumastaan silloin kun sillä on kaikki hyvin. Lammas tykkää, kun se näkee vähintään kaksi laumansa

jäsentä laiduntaessaan. Lampaalla ei ole muita puolustuskeinoja petoja vastaan kuin pakeneminen tai kuolleen leikkiminen. Pakoon lähtemisen tunnusmerkkejä ovat lampaan korvien pystyyn nouseminen ja katse on tiukasti uhkaa kohti. Jos uhaksi koettu asia/ihminen/eläin liikkuu lamasta kohti, se pakenee. Mikäli pako ei onnistu lammas kellahtaa ”kuolleena” maahan ja jää esittämään kuollutta siihen saakka, kun uhka poistuu ja lammas kokee olonsa turvalliseksi.

Päivittäistä lauman tarkistusta tehdessä on hyvä havainnoida lauman käytöstä. Mikäli huomaat, että lauma on vauhko tai omituisesti hajallaan, yksin harhailevia lampaita tulee vastaan, laumasta erillään olevia makaavia lampaita löytyy tai pahimmillaan kuolleita lampaita on syytä epäillä, että lauma on joutunut jonkun hyökkäyksen kohteeksi tai laumassa on tapahtunut jotain muuta yllättävää. Tällöin on hyvä yrittää ensin havainnoida kokonaistilannetta. Mikäli paikalla on paljon loukkaantuneita eläimiä tai lampaiden vauriot ovat vakavia on hyvä kutsua eläinlääkäri paikalle tarkistamaan lampaiden kunto. Hyökkäyksen kohteeksi joutuneita lampaita on hyvä tarkkailla tarkasti muutama päivä, sillä osalla voi olla piilossa olevia vammoja tai todettujen haavojen kautta on päässyt elimistöön bakteereja, jotka aiheuttavat ongelmia.

Mikäli huomaat, että laumassa on viitteitä siihen, että sen kimppuun olisi käynyt peto on hyvin tärkeää olla heti yhteydessä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiseen, joka tulee suorittamaan vahinkoa koskevan maastotarkastuksen, ole yhteydessä myös poliisiin ja eläinlääkäriin. Nopea ilmoittaminen mahdollistaa sen että, maastotarkastuksessa pystytään havainnoimaan tapahtumat tarkasti ja ilman, että kaikki jäljet ovat sotkeutuneet. Jälkien sotkeutuminen vaikeuttaa hyvin paljon tunnistustyötä. Petoeläimen määrittäminen on helpompaa, jos maastosta löytyy mahdollisesti tassun jälkiä tai muita viitteitä tekijästä. Eri petoeläimet jättävät erilaisia jälkiä niin raatoihin kuin maastoonkin. On tärkeää olla tekemättä hätäisiä johtopäätöksiä vahingon aiheuttajasta. Mikäli vahingon

tapahtumisesta on kulunut jo hetki aikaa, on raadoilla saattanut jo vieraililla useitakin lajeja, jolloin päällimmäiset merkit viittaavat eri lajiin kuin varsinaisen vahingon aiheuttaja on. Vahinkopaikalle saavuttaessa on syytä kiinnittää huomiota myös maastoon ja siinä näkyviin jälkiin ja varoa niiden sotkemista omilla toimillaan. Nämä ovat tärkeitä tietoja määriteltäessä muun muassa sitä missä kohdin hyökkäykset ovat tapahtuneet. Maaseutuelinkeinoviranomaisen kanssa maastotarkastukseen saa osallistua myös esimerkiksi riistanhoitoyhdistyksen henkilö. Tarkastuksen pohjalta on mahdollista saada korvausta vahingosta. Eläinvahingossa korvataan korkeintaan tapetun tai vahingon vuoksi lopetetun eläimen käypä arvo, vahingoittuneesta eläimestä enintään eläinlääkärikustannusten tai menetetyt tuoton arvoa vastaava määrä korkeintaan käypään arvoon saakka. Korvauksen perusteena on Riistavahinkolaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105#L3P8> .

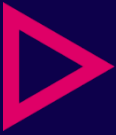
Lampaiden käyvät arvot

Teuraslampaat > 1 v	139€
Teuraskaritsat < 1 v	153€
Siitoskaritsat < 1 v	363€
Siitosuuhet > 1 v	431€
Siitospässit > 1 v	556€

Vuohet ja Lampaat käyvät arvot, <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180834>

Lähteet:

- https://riista.fi/wp-content/uploads/2013/03/Petovahinko-opas_fi.pdf
- https://petohanke.fi/pdf/Petoluonto-opas_FIN.pdf
- <https://riista.fi/wp-content/uploads/2018/08/Susiaita-hanke-2016-Opas-koti-ja-tuotantoeläinten-suojausmenetelmistä.pdf>
- <http://www.suurpedot.fi>
- <https://riista.fi/wp-content/uploads/2018/11/Ohjeita-suurpe-toaidan-pystytykseen.pdf>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105#L3P8>
- <https://www.ruokavirasto.fi/henkiloasiakkaat/kalastus-met-sastys-ja-villielaimet/vahingonkorvaukset/petovahingot/>
- <https://riista.fi/riistatalous/riistavahingot-ja-konfliktit/riistava-hinkojen-estaminen/suurpetovahinkojen-estaminen/>
- https://petohanke.fi/pdf/Petovahinkojen_ennaltaehkai-syopas_alkutuotantotilallisille.pdf
- <http://riistahavainnot.fi>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180834>
- <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asi-ointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-suo-jelu-ja-kuljetus/lamma-elainsuojelulainsaadantoa-koot-tuna.pdf>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960396>

Contact:

Lammastalouden tuotannontekijät LaTu- hanke:

Marianne Niinikoski, Projektipäällikkö

040 183 7085

marianne.niinikoski(at)jamk.fi

www.jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Biotalousinstituutti

Tuumalantie 17, 43130 Tarvaala

Sini Sillanpää, Kotieläintuotannon asiantuntija, lammas- ja vuohituotanto:

043 825 0526

sini.sillanpaa(at)proagria.fi

www.etela-pohjanmaa.proagria.fi/

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Milla Alanco-Ollqvist, Erityisasiantuntija, lammas- ja vuohituotanto:

040 7060 558

milla.alanco-ollqvist(at)proagria.fi

www.etela-pohjanmaa.proagria.fi/

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

jamk | biotalous